SÎRBU IACOB

C R U C E A A L B Ă
Între legendă şi realitate

Tehnoredactare: **Iacob SÎRBU**
Grafica: **Maria Magdalena SÎRBU**
Editor: **Dragon Mihai NEDELCU**
Machetare grafică: **Dragon Mihai NEDELCU**

Copyright© 2019 Iacob SÎRBU & Editura ŞTEF
Toate drepturile rezervate

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
SÎRBU, IACOB
Crucea Albă, între legendă şi adevăr / Sîrbu Iacob. - Drobeta-Turnu Severin : Editura Ştef, 2019

ISBN 978-606-991-212-6

91

SÎRBU IACOB

C R U C E A A L B Ă
Între legendă şi realitate

Editura STEF
DROBETA TURNU SEVERIN
2019

OP 4 CP 401
Drobeta Tr.-Severin
Tel: +40 744 495 186

e-mail: office.editurastef@yahoo.com
office.editurastef@gmail.com

ISBN: 978-606-991-212-6

Dedic această carte,
nepoatei mele Iasmina-Larisa care,
cu zâmbetul ei îmi luminează viața.

„Mulțime de legende sunt în gura poporului
grănicer despre tot ce are natura mai fermecător
din aceste ținuturi ”

Dr. G. Vuia
Băile Herculane-septembrie 1900

Prefaţă

Patrimoniul istoric, cultural, balnear, peisagistic de excepţie al staţiunii Băile Herculane, evidenţiat prin scrierile lor de o seamă de autori, începând cu savantul iluminist veneţian Francesco Grisselini şi cronicarul protopop Nicolae Stoica de Haţeg până la autorii mileniului trei, nu poate fi complet fără componenta imaterială păstrată în memoria individuală sau colectivă a locuitorilor acestui tărâm legendar.

Povestiri, istorioare, întâmplări dau farmec şi întregesc spaţiul local, arhitectura şi peisajul, conferindu-le acestora o aură de mister şi inefabil şi, în cele din urmă, de atractivitate.

Dacă, din păcate, vedem cum, sub ochii noştri, clădirile vechi de patrimoniu, se degradează, statuetele dispar ca şi plăcile de marmură care omagiază marile evenimente istorice ale locului, mentalul colectiv mai păstrează viu, în memorie, întâmplări şi evenimentele istorice care s-au petrecut de-a lungul veacurilor în bimilenara staţiune de pe Valea Cernei. Dar şi aceste moştenirii materiale sunt pe cale de a dispare, dacă nu sunt salvate de cei care au harul, răbdarea şi tenacitatea de a le afla şi de a le reda publicului sub forma unor apariţii editoriale, aşa cum este lucrarea de faţă.

Pe Iacob Sîrbu, Puiu, cum ii spun prietenii, localnic din Pecinişca, îl cunosc de ceva vreme ca un iubitor al muntelui şi al oraşului în care s-a născut şi în care trăieşte. Fost salvamontist (a lucrat în echipa, printre alţi, cu Tolvai, cu Predici), fost speolog amator, membru al unui cerc de speologie din Reşiţa, Iacob Sîrbu, a fost primul ghid care m-a călăuzit pe traseele montane din jurul staţiunii Băile Herculane.

Nu pot uita aventura traseului la enigmatica "Peşteră cu cruci'' din Domogled, pe care el o descoperise, necartată şi neevidenţiată de nici o sursă bibliografică. Într-o însorită zi de mai a anului 2008, înarmaţi cu lanterne şi cu aparatul de fotografiat, am ajuns la locul cu pricina. Puiu nu mai fusese de ani buni în peşteră şi din acest motiv, ne-a luat ceva timp până am descoperit-o. Ba, la un moment dat era chiar să renunţăm, deoarece ne învârteam în cerc şi nu găseam intrarea peşterii. Numai datorită perseverenţei şi spiritului de orientare al lui Puiu am reuşit, în cele din urmă s-o descoperim, mascată de vegetaţia crescută în jurul ei. Eu am făcut fotografii, iar el, înarmat cu busolă, foi de hârtie şi creion a făcut schiţe şi o fişă a peşterii, pe care am decis, cu acordul lui, să o public în volumul doi al cărţii "Herculane – arc peste timp", apărută în 2011. Această întâmplare mi-a demonstrat seriozitatea, rigurozitatea, tenacitatea prietenului meu, calităţi care aveau să-mi fie confirmate de evoluţia activităţii lui ulterioare de cercetare şi colecţionare.

În timp, Iacob Sîrbu a devenit unul din pasionaţii colecţionari ai staţiunii Băile Herculane, adunând cu migală şi, mai ales, eforturi, de la diverse târguri şi magazine de antichităţi, de la diverşi colecţionari, fotografii şi obiecte de epocă. L-am invitat, adeseori, să-şi prezinte colecţiile sub diferite tematici, în cadrul manifestărilor cultural-artistice organizate de-a lungul anilor, simpozioane şi serate culturale cum ar fi: "Herculane – arcade în timp", "Muzică, poezie şi istorie la Băile Herculane", "Toamnă pe Cerna", etc.

Iată că acum, la prima sa apariţie editorială, Iacob Sîrbu a decis să redea publicului cititor, rodul cercetărilor sale referitoare la legendele şi povestirile aflate din discuţiile cu bătrâni sau cu tineri care au avut şansa să afle istorioare de la bătrânii care nu mai sunt. Desigur, autorul nu a neglijat ceea ce s-a scris până acum, consemnând, în partea a doua a cărţii sale, variante scrise sau spuse, de-a lungul vremii, despre Crucea Albă.

Rezultatul acestor cercetări asidue este această carte, "Crucea Albă, între legendă si realitate" pe care o recomandăm atât oaspeţilor staţiunii, dornici să afle cât mai multe despre acest obiectiv turistic, cât şi localnicilor care, mai ales ei, ar trebui să cunoască şi să promoveze tot ceea ce ţine de patrimoniul staţiunii Băile Herculane.

8 noiembrie 2018
Dorin Bălteanu

Băile Herculane – Vedere panoramic 2014

Din partea autorului

Despre Băile Herculane, au scris foarte mulţi autori care au lăsat în urma lor o întreagă colecţie de cărţi, articole în diverse periodice, care sunt adevărate monografii ale staţiunii. Nu am de gând să mai scriu încă o monografie locală. Iniţial am avut intenţia de a realiza un pliant cu câteva legende locale despre Crucea Albă pe care le cunoşteam de când eram elev şi care circulau pe cale orală.

Consultând câteva cărţi despre Băile Herculane am constatat că sunt mai multe istorioare şi legende despre acest subiect. Am început să caut în diverse anticariate şi biblioteci din ţară, precum şi pe internet diverse cărţi în care speram să mai găsesc şi alte istorioare sau legende despre Crucea Albă. Spre surprinderea mea am început să găsesc o serie întreagă de naraţiuni publicate în diverse cărţi editate în ultima sută şi ceva de ani. Am stat de vorbă cu mai multe persoane din zonă, de la care am auzit şi alte istorioare care circulau pe cale orală. Proiectul meu a devenit de fapt o culegere de texte despre Crucea Albă. De asemenea sunt convins că mai sunt şi alte istorioare şi legende de care încă nu am auzit.

În acest proiect am folosit mai multe fotografii din arhiva mea personală precum şi câteva cărţi poştale mai vechi şi mai noi, în care apare această cruce. Cele mai vechi cărţi poştale sunt din perioada austriacă a staţiunii, altele sunt din perioada interbelică; din perioada comunistă sunt două cărţi poştale interesante, sunt identice dar într-una nu apare crucea. Pe lângă cărţile poştale din colecţia mea, am folosit şi cărţi poştale din

colecţia prietenului meu Ernest Tauber din Băile Herculane. Grafica a fost realizată de Sîrbu Maria Magdalena.

Pe această cale ţin să mulţumesc tuturor celor care m-au ajutat şi sprijinit în realizarea acestui proiect, în primul rând fiului meu Alex, fratelui meu Victor şi soţiei lui Mădălina, în al doilea rând prietenilor mei: ing. Bălteanu Dorin, Ernest Tauber, prof. Vlascu Narcisa, Ion Marinescu, Pervulescu Trifu, Dan Alexoae, Naziana şi Octavian Moşanu, Domşa Mihai şi Pârvănescu Radu.

Sîrbu Iacob
Pecinişca 2018

S. IACOB 2018

Cruce Albă , Cruce Albă
Care este povestea ta . . . ?
Povestea mea este tristă
Aici a murit cineva . . .

Din istoria locului

Staţiunea Băile Herculane este cunoscută încă din timpuri străvechi. Apele termale erau cunoscute din cele mai vechi timpuri de geto-daci şi apoi de către romani după cucerirea Daciei; aceştia din urmă au început să realizeze primele amenajări balneare, bazine, apeducte şi alte amenajări care să pună în valoare apele de aici. În scurt timp au devenit celebre în întreg Imperiul Roman.

După retragerea romanilor din Dacia, apele termale de pe Valea Cernei au fost folosite de populaţia locală, posibil şi din alte zone. Totul a rămas în paragină până la "redescoperirea" apelor de către austrieci, care la începutul secolului al XVIII-lea, au început reabilitarea lor şi în scurt timp au început să fie din nou cunoscute în întreaga Europă. Aici veneau oameni din toate categoriile sociale, de la simpli ţărani la capete încoronate. (fig. 1)

Fig. 1 Băile Herculane – panorama la 1900

Încă din secolul al XVIII-lea, prin teritoriile locuite de români au trecut diverşi călători străini, care în jurnalele lor de

călătorie au consemnat impresiile lor asupra a tot ceea ce întâlneau şi ceea ce vedeau. Unii dintre aceşti călători au vizitat şi staţiunea, unii făceau descrieri detaliate la acea vreme despre izvoarele termale, hoteluri şi restaurante. Toţi au fost fermecaţi de măreţia peisajului muntos cu falnicii pini de pe creste, de Râul Cerna cu sălbăticia cursului ei din acele vremuri, de locurile de "preumblare"[1] cum ar fi: Grota Haiducilor, Grota cu Aburii, Cascada de pe cursul Cernei şi altele. Alţi călători doar au consemnat simpla lor trecere prin staţiune.

Un călător român care a trecut pe meleagurile noastre, este şi I. Codru-Drăguşeanu, care în scurta sa trecere prin staţiune în anul 1840 în timpul călătoriei sale spre Viena, scrie în jurnalul său, după ce a vizitat unul din principalele puncte de atracţie turistică de la acea vreme şi anume Grota Haiducilor (cunoscută şi sub numele de Peştera Herculeană, Peştera lui Iorgovan, Peştera Hoţilor): "de această peşteră se leagă o mie de tradiţii, despre bandiţi, strigoi şi fermecători în cântecele şi baladele populare".

După aproape o sută de ani, Dr. D. Tănăsescu medic oficial al băilor o menţionează în lucrarea sa intitulată "Noţiuni informative despre Băile Herculane", publicată in 1935 la Bucureşti, unde la pagina 7 precizează următoarele: "Fiecare din punctele, popas de preumblare, de-a lungul Cernei: Poiana Podului, Cascada, Cele 7 izvoare, Crucea Ghizelei precum şi de-a lungul potecelor în ascensiune: Koronini, Isvorul Munk, Grota cu aburi, Grota hoţilor, Crucea Albă ş.a. îşi au diferite legende cele mai multe ţesute pe sentimentul suav şi etern al dragostei puternice. Unora cum e legenda Crucei albe sau a Crucei Ghizelei le corespund date în buna parte reale; se întâlnesc locuitori prin jur care se pretind descendenţi ai eroinelor sau eroilor din legendă ...".

Un alt exemplu reiese şi din legendele şi baladele populare despre Iovan Iorgovan, care adesea este asimilat cu eroul de

[1]Preumblare - formă lexicală veche, pentru cuvântul drumeție, plimbare.

legendă Hercules. Iovan Iorgovan şi legendele despre el sunt cele mai cunoscute în zona noastră. În lucrarea "Iorgovan – Mit – Legendă – Baladă" publicată în Bucureşti în anul 1995 la Casa editorială Cuget, Simţire şi Credinţă, Enache Nedela şi Mihai Florea, au reuşit să adune şi să catalogheze un număr de 42 de variante în versuri şi 2o de variante în proză despre acest personaj de legendă, Iovan Iorgovan. Toate aceste variante au fost culese şi publicate între anii 1852 si 1987. Pe lângă aceste variante, mai sunt şi alte variante care nu au fost cuprinse în lucrarea celor doi autori mai sus menţionaţi.

Gh. I. Chiţibură, un alt călător care a trecut prin staţiune în 1924, în însemnările sale publicate în ziarul "Cultura Poporului" nr. 72 din 10 august 1924, face următoarea remarcă: "Legendele sunt multe privitor la localitate, la locuitori şi la împrejurimi. Fiecare cruce din înălţimea munţilor îşi are cântecul şi legenda sa. Tot aşa izvorul, peştera şi celelalte". Un exemplu în acest sens este Crucea Ghizelei. Despre această cruce se ştie că a fost pusă din dispoziţia Baronesei Gisela Malcomes la data de 19 iulie 1892.[2] (fig. 2) Pe cruce erau gravate câteva versuri din opera marelui poet englez Lordul Byron. Aceste versuri sunt:

"Ave Maria ! E ceasul rugăciunii,
Ave Maria ! Fecioara iubirii,
Ave Maria ! Ridică sufletele noastre,
La spiritul Fiului Tău."

Textul de pe cruce este redat într-un articol intitulat "Excursiunea tinerilor de la Institutul Ped.-Teologic din Arad" şi semnat "Un excursionist" publicat în ziarul "Tribuna" la data de 3/16 mai 1908 la pagina 4.

Această cruce a fost doborâtă de o furtună în anul 1960, cu acea ocazie a dispărut şi nu se mai ştie nimic despre ea. Ulterior autorităţile locale au pus o altă cruce, dar de dimensiuni mai mici.

[2] Iancu Gogăltan si Doina Gogăltan – Băile Herculane Bucureşti 1980, pagina 121; Ştefan Negrea şi Alexandrina Negrea – Ad Aquas Herculis sacras – Reşiţa 2002 pagina146.

Actualmente acolo se află o troiţă. Iarăşi un lucru interesant este faptul că, deşi este cunoscut cine a pus crucea acolo, în jurul ei s-au ţesut câteva legende care circulau pe cale orală, toate având ca temă, o tânără părăsită de iubit sau o tânără care, din cauza familiei nu poate fi alături de iubitul ei; nesuportând despărţirea de acesta, se sinucide aruncându-se de pe o stâncă. În toate aceste istorioare tânăra se numeşte Ghizela.

Apariţia în peisajul zonei Băile Herculane a Crucii Albe, este învăluită in mister. Acest mister a generat o serie de legende, povestiri si istorioare care încearcă să explice, apariţia ei în spaţiul mirific al Văii Cerna.

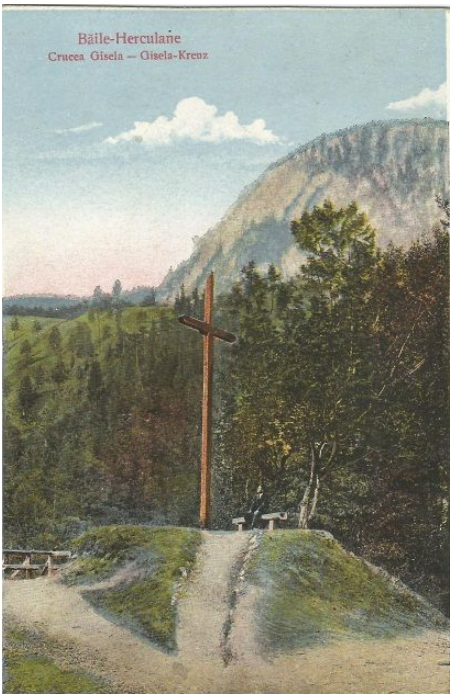

Fig. 2 Crucea Ghizelei – vedere interbelică

Legendele au ca scop explicarea unor lucruri şi locuri din realitatea care ne înconjoară. Creatorii anonimi ai legendelor sunt impresionaţi de măreţia unor locuri şi fenomene, aceştia manifestându-se prin crearea unor istorioare şi povestiri frumoase, în care de cele mai multe ori primează dragostea, iubirea aproapelui, datoria şi onoarea.

În perioadele istorice mai vechi, oamenii se deplasau dintr-un loc în altul, o făceau folosind mijloacele de locomoţie disponibile în acele vremuri. În deplasările lor, se întâmpla ca să

fie şi diverse accidente în urma cărora murea cineva. Aceste persoane erau înmormântate pe unde se nimerea, la marginea unui drum sau poteci, la marginea unei păduri, pe malul unei ape, pe coasta unui deal, la baza unei stânci, pe povârnişul unui munte. De fapt aceste persoane erau înmormântate în locurile potrivite pe care însoţitorii acestora le găseau în acel moment. Pentru ca alte persoane care vor trece prin acele locuri să ştie că acolo a fost înmormântat cineva, la căpătâiul mormântului se punea câte o lespede - pe care se putea scrie ceva sau nu - această lespede având o anumită formă, ca să se ştie că acolo este un mormânt. În momentul când populaţiile au început să se stabilească în anumite locuri, persoanele decedate au început să fie înmormântate în cimitire. În perioada creştină, locul lespezilor a fost luat de cruci din lemn sau din piatră. Dar obiceiul ca în locul unde a murit cineva să fie pusă o cruce a rămas.

În tradiţia românească, ţăranul român punea cruci în diverse locuri care aveau o destinaţie clară. În afară de cimitire la căpătâiul celor decedaţi, cruci erau puse în centrul satului, pe hotarul dintre sate, la răscruci de drumuri, lângă fântâni sau izvoare şi în multe alte locuri; exista obiceiul de a se pune cruci şi în diverse locuri unde a decedat o persoană dragă, pe malul unei ape, prin păduri, la munte pe diverse stânci, pe marginea şoselelor. Acest lucru se făcea spre aducere aminte pentru pierderea unei persoane iubite. Astfel cei dragi puneau câte o cruce mai mică sau mai mare în funcţie de dorinţa şi potenţialul financiar al familiei. Unele cruci au devenit chiar monumente, de regulă în memoria eroilor cunoscuţi sau necunoscuţi ai neamului. Acestea erau construite pe diverse înălţimi pentru a putea fi văzute şi admirate de departe, ca de exemplu Crucea Eroilor Neamului de pe Caraiman, Crucea de pe Muntele Mic si altele.

Revenind la Crucea Albă, aceasta a fost pusă cu un asemenea scop, ca un simbol etern de aducere aminte, pentru pierderea unei persoane iubite, sau chiar pentru a comemora un erou necunoscut. Nu există nici o sursă care să confirme cu

exactitate cine a pus acea cruce şi în ce scop. Aproape toate legendele au circulat prin viu grai, de la cei vârstnici la cei tineri. O parte din legende au fost consemnate în diverse lucrări publicate de diverşi autori.

Părintele Coriolan Buracu, preot din Mehadia, la începutul secolului trecut, scrie în cartea sa intitulată "Băile Herculane" publicată în 1920 la pagina 17, scrie că această cruce a fost ridicată "de un părinte al cărui fiu s-a prăbuşit de aci, în abisul lacom"; ing. Ion Păsărică în cartea sa "Frumuseţile naturale ale Banatului cu localităţile climatice-balneare şi Cataractele Dunării", editată în 1936, la pagina 53 face precizarea că această cruce a fost ridicată în locul "unde din cauza drumului rău şi prăpăstios s-a produs nu de multă vreme o nenorocire".

Alexandru Savu, în cartea sa "Băile Herculane" editată în 1971, la pagina 10 precizează că, din locul unde este Crucea Albă "un tânăr nefericit în dragoste s-ar fi aruncat cu tot cu cal în abis".

Cea mai cunoscută istorioară, este acea în care se vorbeşte despre ofiţerul român, căzut la datorie în primul război mondial. Despre această istorioară au scris mai mulţi autori; prof. univ. Dr. Ilie Cristescu[3], Dr. Ştefan Negrea şi Dr. Alexandrina Negrea[4], Col.(r) Liviu Groza[5], Pr. Dr. Constantin Cilibia[6], care fac referire la o relatare consemnată de G. Acsenteanu, O. Apostu, R. Soceanu în lucrarea intitulată "Herculanele au răsărit din legendă" apărută în 1944 (cu toate străduinţele mele, această carte nu am reuşit să o găsesc în nici o bibliotecă din ţară, din acest motiv, în această lucrare voi

[3]Dr. Ilie Cristescu – Tezaurul Cernei – Ed. Sport-Turism Bucuresti 1978 pagina 99-100; Prof. univ. Dr. Ilie Cristescu – Miracolele Cernei Herculane model turistic – Ed.Hercules Friens Baile Herculane 1996 pagina 172; Prof.univ.Dr. Ilie Cristescu – Taramul lui Hercules – Ed. Hercules Friends Baile Herculane 2001 pagina 149; Prof. univ. Dr. Ilie Cristescu – Herculane Mirajul Cernei model turistic – Ed. TipoRadical 2012 pagina 113.

[4]Dr. Ştefan Negrea, Dr. Alexandrina Negrea – Ad Aquas Herculi Sacras – Ed. Timpul Reşiţa 2002 pagina 230.

[5]Liviu Groza, Mihail Rădulescu – Legendă şi istorie in Culoarul Timiş-Cerna – Ed. Dacia Europa Nova Lugoj 2004 pagina 67.

[6]Pr.Dr. Constantin Cilibia, Costinel-Eugen Cilibia - Băile Herculane – Istorie şi Spiritualitate – Ed. Episcopiei Caransebeşului – Caransebeş pagina 127.

folosi relatările celorlalţi autori care menţionează această carte). Această istorioară este cea mai des întâlnită şi pe site-urile turistice de pe internet. De la Ion Marinescu din Băile Herculane, am aflat că există o variantă a acestei istorioare, în care se spune că ofiţerul român ar fi originar din comuna Podeni (Jud. Mehedinţi) şi venea des în Băile Herculane, înainte de război cu diverse scopuri; se pare că venea la iubita lui care locuia şi muncea în staţiune, iar acum venea să-i spună că nu va mai putea veni la ea o perioadă de timp din cauza războiului. Această istorioară i-a fost povestită lui Ion Marinescu, de bunicul lui care era originar din comuna Podeni. Această istorioară ar putea fi reală, datorită faptului că, locuitori din ambele părţi ale vechii frontiere dintre Imperiul Austro-Ungar şi Regatul României, foloseau frecvent această potecă cu diverse treburi. Vechea potecă folosită trecea pe sub stânca unde se află acum Crucea Albă, iar aici a existat un podeţ din lemn. Şi acum se mai vede bine această potecă şi locul unde se sprijinea contraforţii podeţului (fig. 3, 4 şi 5).

Fig. 3 Locul unde a fost vechiul podeţ

Fig. 4 Vechea poteca de sub cruce

Fig. 5 Vedere anii 1970 cu vechea potecă care trecea pe sub actuala stâncă unde se afla actualmente Crucea Alba .

Bătrânii din Pecinişca pomeneau în istorioarele lor, că cineva a căzut cu adevărat de acolo, împreună cu calul său cu podeţ cu tot, la începutul primului război mondial. De asemenea, unii bătrâni din Pecinişca pomenesc chiar de mai multe accidente survenite în zona Crucii Albe.

Dr. G. Vuia, medic în staţiune, prezintă un articol la Reuniunea Astrei Române, care a avut loc la Băile Herculane în 9-10 septembrie 1900 şi publicată în Revista Transilvania Nr.9 din septembrie-octombrie 1900 unde la pagina 224, în dizertaţia sa, prezintă două istorioare legate de Crucea Albă. Într-una se pomeneşte de doi copii neascultători la sfaturile mamei lor, care se aventurează pe munte şi unul cade în prăpastie, în cealaltă istorioară se povesteşte de moartea tragică a unei neveste de cioban, din Domogled, care a fost atacată şi devorată de lupi, fără ca ciobanul să poată face ceva.

Dar există însă o relatare ceva mai veche în care apare această cruce. Este vorba de lucrarea intitulată "Băile lui Ercule,

sau Scaldele de la Meedia" scrisă de Dr. Alessandru Popoviciu şi publicată la Pesta în 1872, în care la paginile 95-97 este pomenită Crucea Albă ca obiectiv de preumblare, adică obiectiv de interes turistic. În cartea sa la paginile 96-97 prezintă o istorioară în care două soţii de grăniceri au murit îngheţate de frig într-o iarnă. Mai există o istorioară identică, doar că se vorbeşte de două femei care au adus merinde soţilor lor care lucrau la exploatarea pinului şi la fabricarea catranului, iar la întoarcere au murit. Această variantă este relatată de ing. Cârjan Gheorghe într-un filmuleţ realizat de ing. Zah Mihai şi intitulat "Legendele Crucii Albe" şi apoi într-un articol din publicaţia Exploziv de Sud-Vest în care d-l Cârjan a dat un interviu. Aici trebuie făcută precizarea că zona staţiunii este vestită pentru climatul blând din timpul iernilor, datorită influenţelor climatului mediteranean, dar sunt ani cu ierni foarte friguroase şi geroase şi cu multă zăpadă, cu viscol năprasnic, mai ales pe înălţimi, de unde zăpada spulberată ajunge jos pe cursul văilor Şaua Padina, Jelărău, Feregari sau Pecinişca, unde zăpada poate să ajungă să aibe şi grosimea de chiar 4-5 metri, în anumiţi ani, ca apoi câţiva ani să fie doar de câţiva centimetri. Este posibil ca anul în care a avut loc tragedia celor două femei să fi fost într-un asemenea an, cu multa zăpadă şi ger năprasnic.

Pe panoul, montat de Administraţia Parcul Naţional Domogled-Valea Cernei, (fig. 6) se află o istorioară despre un tânăr care vrea să-şi arate iubirea faţă de aleasa inimi sale, însă fermecat de ceea ce vede ne mai fiind atent la potecă, cade în prăpastie şi moare. Despre această istorioară am luat la cunoştinţă după lecturarea textului de pe panou, ulterior şi această istorioară este preluată de majoritatea site-urilor de promovare turistică, pe internet.

Şi această istorioară, s-ar putea să fie adevărată, deoarece ultima porţiune a potecii trece chiar deasupra prăpastiei. La fel şi lângă cruce, se deschide o panoramă magnifică, care-ţi taie

respiraţia şi atunci sub spectrul celor văzute poţi oricând să faci o mică greşeală şi să cazi în gol.

Apariţia Crucii Albe este învăluită în mister iar existenţa ei a fost explicată
prin legendele care au cucerit inima oamenilor din zonă.
Una dintre acestea spune că un tânăr pentru a-şi arăta dragostea faţă de
iubita lui a hotărât să cucerească muntele Domogled, ce se înalţă impunător
asupra staţiunii Băile-Herculane, vrăjit de grandoarea şi spectaculozitatea
peisajelor, a păşit în goi şi a îmbrăţişat astfel pentru totdeauna viaţa eternă.
În unele scrieri putem afla că această cruce a fost înălţată în memoria
unui ofiţer care a luptat sub comanda generalului Ion Dragalina, în primul
război mondial. Moartea nefericită a acestui ofiţer a survenit în urma
luptelor dusmanilor, care au retezat picioarele podului pe care îl traversa în
drumul lui de la Podeni spre Herculane.
11/06/2014 15:21

Fig. 6 Panoul montat de Administraţia Parcului Naţional Domogled-Valea Cernei pe poteca care duce la Crucea Albă care exista în 2014, ulterior a fost demontat.

D-l col. (r) Liviu Groza, în lucrarea sa "Legendă şi istorie în Culoarul Timiş-Cerna", publicată în 2004 împreună cu Mihail Rădulescu şi apoi preluată în articolul său din publicaţia "Banatul Montan" Nr. 5-6/2005, pomeneşte de o istorioară, în care este vorba de un pariu făcut la jocurile de noroc de un ofiţer, că va urca călare până sus pe platoul muntelui. Această istorioară este pomenită şi de d-l Cârjan în interviul dat în publicaţia "Exploziv de sud-vest". Mircea Meilă în lucrarea sa intitulată "Cerna" unde la pagina 83, precizează că un ofiţer nefericit în dragoste se aruncă în prăpastie. O relatare asemănătoare o dă şi Paul Decei,

care, în cartea sa intitulată "Pe plaiuri şi văi carpatine", la pagina 150, pomeneşte de un ofiţer austriac care doreşte să cucerească inima iubitei, urcă călare pe munte unde calul se sperie de o jivină şi cade cu călăreţ cu tot în prăpastie.

Cele mai multe legende au circulat pe cale orală, povestite de cei mai în vârstă. Eu personal am auzit câteva legende, cu mulţi ani în urmă. Era în 1978, fiind elev la Liceul Economic din Băile Herculane. În acel an s-a sărbătorit 1825 de ani de la atestare documentară a staţiuni Băile Herculane. Cu această ocazie au fost organizate mai multe manifestări. Una din acestea a fost un concurs organizat de UTC[7] Băile Herculane. În urma unei selecţi făcute în cadrul şcolii, am fost desemnat să reprezint liceul la acest concurs. Pentru documentare am studiat mai multe lucrări din biblioteca şcolii şi din Biblioteca orăşenească Băile Herculane. Negăsind prea multe referiri la legendele locale, l-am rugat pe D-l Mircea Iliescu, bibliotecarul de la acea dată, să mă ajute, iar acesta mi-a adus la sala de lectură mai multe cărţi, dar mi-a şi relatat câteva legende şi istorioare despre Grota Haiducilor, Crucea Albă şi Crucea Ghizelei pe care le ştia. Legat de legendele despre Crucea Albă, am aflat de la el despre legenda cu cei doi cavaleri şi frumoasa prinţesă, despre legendele cu cei doi ofiţeri şi despre aceea cu cei doi tineri aventurieri. Acţiunea din aceste mici istorioare este aproape aceeaşi, se schimbă doar personajele, de fiecare dată este vorba de doi tineri prietenii (cavaleri, ofiţeri sau aventurieri), care curtau o tânără şi frumoasă fată (prinţesă, o copilă frumoasă sau o tânără bogata care-i plăcea doar să se joace cu bărbaţii), de asemenea toate au ca acţiune un concurs în urma căruia să se stabilească un câştigător, care ar câştiga mâna fetei, dar care se termină tragic pentru câştigător. Acesta moare împreună cu calul său. Finalurile acestor legende sunt identice, al doilea tânăr se căsătoreşte cu tânără copilă, doar finalul legendei cu tinerii aventurieri, mai are

[7]UTC – Uniunea Tineretului Comunist, formaţiune politică a tineretului impusă de Partidul Comunist Român din România, în perioada comunistă a ţări.

doua variante de final. În ambele nu se termină cu căsătoria celor doi, într-una nu vrea fata şi în cealaltă nu mai vrea băiatul.

După câţiva ani, în vara anului 1987, în Băile Herculane a avut loc, câţiva ani la rând Simpozionul de Carstologie Teoretică şi Aplicată, la care au participat mulţi specialişti în domeniu. În acea perioadă, eu eram membru într-un club de speologie şi în acelaşi timp lucram cu geologii care aveau lucrări în zonă. Astfel am participat şi eu la aceste congrese. Într-o pauză, la o cafea, mai multe persoane au început să discute diverse probleme. La un moment dat cineva întreabă, ce se ştie despre Crucea Albă. Eu le-am spus de legendele pe care le ştiam, inclusiv acea istorioară cu soldatul din primul război mondial. Cineva din grup, ing. geolog Mihai Conovici, relatează o istorioară despre doi tineri care s-au întâlnit în staţiune şi între ei se leagă o frumoasă poveste de dragoste, dar această idilă nu este pe placul părinţilor celor doi. Atunci ei decid să fugă dincolo de munţii în Regatul României, dar părinţii celor doi află şi îi urmăresc pe poteca de munte. Ajunşi din urmă de aceştia, cei doi tineri s-au îmbrăţişat şi s-au aruncat împreună în prăpastie, spre stupefacţia şi disperarea părinţilor. Cel care a povestit această istorioară susţinea că această istorioară a auzit-o în deplasările lui prin munţii din zonă.

D-l ing. G. Cârjan în interviul dat în publicaţia "Explosiv de sud-vest", pomeneşte despre o istorioară povestită de una din contesele care trăiau în Vila Conteselor, după ce primea o pungă de bomboane. În această istorioară este pomenită o tânără nobilă, curtată de doi pretendenţi. Apare iarăşi tema concursului în care câştigătorul moare. O variantă a acestei istorioare este menţionată de Marinescu Ion din Băile Herculane, în care se spune că în staţiune vin două contese mai bătrâne împreună cu nepoata lor, o tânără superbă. Contesele se distrau pe seama tinerilor ofiţerii care roiau în jurul nepoatei lor. Contesele fac un pariu pe mâna nepoatei, că nici un ofiţer nu poate ajunge noaptea pe munte. Preferatul nepoatei moare şi aceasta pune să fie

ridicată o cruce. Barbu Gheorghe din Băile Herculane ştie despre o istorioară din care reiese că un baron austriac, care dorea să-şi căsătorească fiica, pune la punct întrecerea, în care câştigătorul inevitabil moare. În memoria lui este ridicată crucea. Această istorioară a fost preluată şi de alţi autori, cum ar fi Pr. Dr. C. Cilibia şi d-l prof. univ. Dr. Gheorghe Popovici. Pe site-ul: alpinet.org este pomenită o scurtă istorioară în care un prinţ austriac, vroia să se căsătorească cu o fată din popor, împotriva voinţei familiei. Fiind călare pe un cal alb, acesta s-a aruncat în gol de pe stânca unde este acum crucea.

La un moment dat, stând de vorba cu un bun prieten Pervulescu Trifu (Titu) şi discutând despre Băile Herculane, ce a fost şi ce a ajuns, se ajunge cu discuţia la legendele locului. Cu această ocazie am aflat despre o legendă interesantă în care se menţionează prezenţa celor două cruci: Crucea Albă şi Crucea Ghizelei. Mi-a relatat că fiind elev la şcoala din Băile Herculane, profesoară de limba română le-a dat ca temă să caute legende locale. Legenda la care am făcut referire mai sus i-a fost spusă de tatăl lui Titu, aceasta fiind de fapt o variantă inedită a legendelor despre Crucea Ghizelei.

De la Marinescu Ion din Băile Herculane am aflat şi alte istorioare privind cele doua cruci. El le ştie de la bunicul lui originar din comuna Podeni (Jud. Mehedinţi), care în tinereţe a fost birjar în Băile Herculane, şi pentru o perioadă de timp a fost chiar birjarul conteselor din Vila Conteselor din Băile Herculane. Una din aceste istorioare este de fapt o varianta a istorioarei pomenită de Pervulescu Trifu în care este menţionată prezenţa Crucii Albe şi a Crucii Ghizelei. O altă istorioară relatată de Marinescu Ion este cea în care apar doi ofiţeri pretendenţi la mâna unei jupâniţe. Şi de această dată apare tema concursului în care câştigătorul moare.

Revenind la Crucea Albă, mai există o relatare foarte interesantă apărută în lucrarea "Călători străini despre Ţările Române în secolul al XIX-lea Seria nouă Vol. IV (1841-1846)"

publicată la Ed. Academiei Române Bucureşti 2007. În această amplă lucrare sunt prezentate impresiile de călătorie ale mai multor personalităţi mai mult sau mai puţin cunoscute la acea vreme, care au tranzitat teritoriul ţării noastre. În acest volum la paginile 287-304, este menţionat călătorul german P. D. Holthaus, care la 27 iunie 1844 ajunge la Băile Herculane în a doua sa călătorie în Banat, unde va sta până la 15 iulie 1844. Cât stă aici vizitează tot ce se poate vizita, Grota cu Aburi, Grota Haiducilor, Valea Cernei, Muntele Domogled. În descrierea făcută cu ocazia excursiei făcute pe Domogled, la pagina 298, la un moment dat în relatare menţionează existenţa unei cruci aşezate pe o stâncă abruptă, iar mai sus menţionează existenţa a încă două cruci mai mici. Mai pomeneşte şi de pădurea arsă în urma cu câţiva ani (incendiul din 1834 care a devastat Muntele Domogled). Foarte interesant acest fapt, care lasă loc la speculaţii. Se poate spune că cele două cruci mai mici, ar putea fi a celor două nenorocite soţii de grăniceri sau de muncitori forestieri, iar crucea de pe stânca abruptă ar fi fost pusă tot de soţii femeilor, aceasta fiind la vedere pentru a putea marca de departe locul tragediei; dar la fel de bine ar putea fi crucea, pusa de camarazii ofiţerului care şi-a găsit sfârşitul în urma tentativei de a urca călare pe platoul muntelui, în urma pariului făcut la jocurile de noroc.

În cartea "Călători străini despre Ţările Române în secolul al XIX-lea Seria nouă Vol. III (1831-1840)" unde la paginile 791-797, sunt relatate impresiile unui alt călător şi anume Prinţul prusac Herman Puckler-Muskau care, după ce a întreprins o lungă călătorie în vestul Europei, nordul Africii, ajunge la Istambul, capitala Imperiului Otoman, de aici se întoarce în Europa pe Marea Neagră şi de la Sulina pe Dunăre spre Viena. Ajuns la Orşova, face o escală de trei zile la Băile Herculane între 20-22 septembrie 1839. Acesta, pe data de 22 septembrie 1839 face o excursie călare pe Muntele Domogled. Traseul pe care l-a parcurs este cel obişnuit, pomeneşte de "poteca mâţelor" şi de

"poteca gâştelor", de pădurea arsă în urma unui incendiu (cel din 1834). Mai menţionează că urcarea pe munte călare nu a mai făcut-o nimeni, dar nu pomeneşte nimic de nici o cruce. Deci în acest moment se poate spune cu certitudine că această cruce, Crucea Albă a apărut în peisajul zonei între ani 1839 si 1844. Deci fără a greşi se poate spune că relatarea lui P. D. Holthaus, atestă documentar existenţa Crucii Albe. Aceasta devenind obiectiv turistic.

În anii următori se modernizează vechea potecă, se montează băncuţe şi balustrade de susţinere şi mai târziu chiar şi foişoare pentru odihnă. În jurul cruci au fost montate balustrade, pentru a preveni noi accidente, aceste balustrade mai existau şi în perioada interbelică (fig. 7).

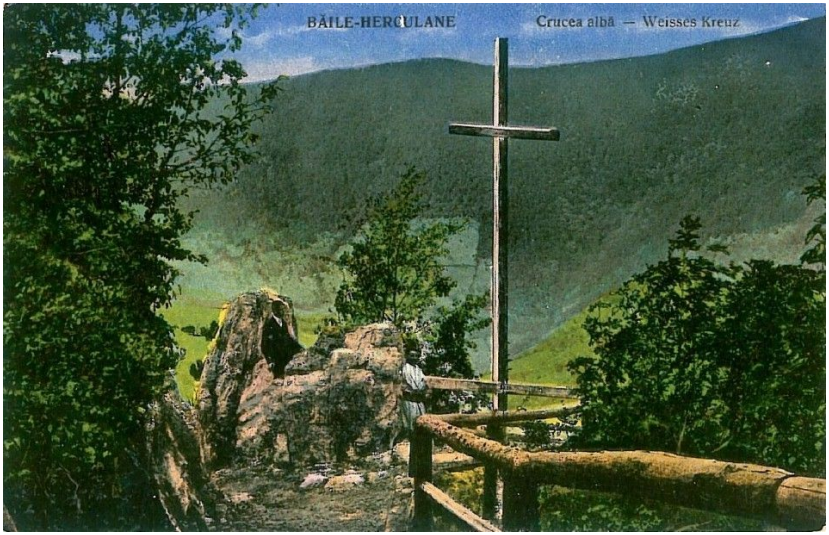

Figura 7. Crucea Albă în perioada interbelică aproximativ anul 1930.

Curios este faptul că în anii 1980-1983, în jurul crucii existau nişte balustrade din lemn, acest lucru î-l ştiu, pentru că din acea perioadă am o fotografie cu tatăl meu şi un bun prieten de-al lui, unde tatăl meu se sprijină de aceste balustrade (fig. 8)

Figura 8. Tatăl meu sprijinindu-se de balustrada de la Crucea Albă, împreună cu un bun prieten de-al lui în 1980-1983.

Nu ştiu când au fost montate, dar cu certitudine ştiu că în 1973 aceste balustrade nu existau. În acel an am făcut prima excursie la Crucea Albă şi am câteva fotografii în care apar eu şi fratele meu, dar nu apar balustradele (fig. 9 şi 10).

Figura 9 Eu şi fratele meu la Crucea Albă în anul 1973

Figura 10 Împreună cu tatăl meu şi unchiul meu din Reşiţa la Crucea Albă în anul 1973.

Pe timpuri potecile, băncuţele şi foişoarele erau bine întreţinute, lucru care actualmente nu se mai face şi dacă totuşi se mai face ceva, este mult prea puţin. În anii 1985-1986, la un moment dat, stând de vorbă cu Tolvai Gheorghe, acesta mi-a spus că în perioada austriacă şi interbelică, pentru întreţinerea potecilor era desemnată o anumită persoană, care verifică periodic starea potecilor, când acesta constată ceva nereguli aducea un grup de oameni care remediau cea ce era de remediat.

Majoritatea turiştilor care vizitau staţiunea Băile Herculane, se adunau în grupuri mai mici sau mai mari şi căutau cu privirea

locul unde este crucea, care abia se zărea de jos din staţiune. După ce o zăreau, fiecare începea să povestească ce ştiau sau ce au auzit despre această cruce. O bună parte din turişti, nu plecau din staţiune, fără să facă o mica excursie la Crucea Albă, de unde se poate admira staţiunea Băile Herculane şi o porţiune din Valea Cernei în toată splendoarea şi măreţia ei. Printre vizitatori crucii a fost şi împărăteasa Sissi, care în timpul sejurului ei la Băile Herculane a făcut multe excursii în jurul staţiuni şi nu a putut rata o vizită la Crucea Albă cu toate că aceasta se afla în imediata apropriere a frontierei dintre Imperiul Austro-Ungar şi Regatul României.

O altă personalitate care a trecut pe la Crucea Albă a fost şi Marele Voevod de Alba Iulia, viitorul Rege al României, Mihai I,

Figura 11 Locul unde a fost amplasată placa de marmura , care menţionează trecerea pe aici a Marelui Voivod de Alba Iulia, Mihai I , viitorul Rege al României, în 1938.

Pe urmele regelui Mihai
la Baile Herculane
Pe aici a trecut Principele Mihai, Mare Voievod de Alba
Iulia (viitorul Rege al Romaniei) la data de 21.06.1938, venind
impreuna cu profesorii si colegii Sai de clasa palatina, intr-o excursie
de studii, de la Podeni (jud. Mehedinti) spre Baile Herculane.
(sursa: Dorin Ruscanu,
"Herculane - ars poete timp. Turism si istorie la Baile Herculane"
Vol 2, Ed. Info, Craiova, 2011)
Primaria Baile Herculane
23 iunie 2018

Figura 12 Placa de marmură montată de Primăria Băile Herculane,care face referire la trecerea Marelui Voevod de Alba Iulia, viitorul Rege Mihai I, cu clasa palatină în anul 1938 pe la Crucea Albă.

care întru-una din excursiile făcute cu clasa palatină, însoţiţi de prof. Ion Conea, face o excursie cu maşina, călare şi pe jos cu rucsacul în spinare de la Tg. Jiu, Baia de Aramă, Podeni, Băile Herculane, Petnic, Bozovici, Oraviţa, Moldova Nouă, Ada Kaleh şi Orşova în anul 1938. În Băile Herculane a ajuns la data de 21 iunie 1938. Pentru a comemora acest fapt, Primăria Băile Herculane, a montat la data de 23 iunie 2018, o placă de marmură pe o stâncă lângă Crucea Albă (fig. 11 şi 12).

De-a lungul anilor crucile se deteriorau datorită intemperiilor, dar de fiecare dată erau înlocuite cu altele, de fiecare dată erau vopsite în alb, pentru a se respecta tradiţia "Crucii albe de mesteacăn".

Îmi aduc aminte că prin anii 1980 s-a pus problema montării unei cruci mari metalice iluminate electric. Această cruce a fost realizată din profile metalice şi avea aproximativ 12 metri înălţime, anvergura braţelor laterale era de aproximativ 4-5 metri. Ştiu de ea pentru că am văzut-o în curtea Grupului Gospodăresc al fostei Intreprinderi Balneare şi de Turism Băile Herculane, unde tatăl meu era strungar. Apoi, tot de la tatăl meu am auzit că proiectul a fost abandonat, datorită costurilor mari de transport şi a dificultăţilor de montare. Pe atunci crucea avea aproximativ 2,5 metri înălţime şi deschiderea braţelor de 1,6 metri. Datorită dimensiunilor mici, era destul de greu de observat din staţiune (fig.13)

Figura 13 Crucea Albă în iunie 2014

Acum câţiva ani, prin străduinţa unui grup de tineri şi nu numai, sub coordonarea d-lui ing. Cârjan Gheorghe a fost montată o cruce mai mare din lemn şi care are înălţimea de 5 metri şi anvergura braţelor de 3,15 metri, care este mult mai vizibilă din staţiune (fig. 14).

Figura 14 Crucea Alba în august 2018

Figura 15 Crucea Albă imagine actuală şi din perioada austriacă. Se observa diferenţa de înălţime şi sistemul de ancorare existent în anul 1900.

Dar cum reiese din compararea imaginilor actuale cu ilustratele vechi, la acea vreme, crucea avea cam 7 metri înălţime (fig.15).

Fiind foarte înalta, era fixată cu un sistem de cabluri de ancorare, după cum poate fi văzută într-una din vederile vechi din perioada austro-ungară; sistemul poate fi văzut într-o altă vedere, din aceeaşi perioadă, dar montată în Alpi austrieci, pe Vf. Kaiser Franz Josef Holle, care are înălţimea de 2422 metri (fig.16).

Fig. 16 Crucea montată pe Vf. Kaiser Franz Iosef Holle 2422 m, Munţii Alpi Austrieci. Se poate observa detaliile privind sistemul de ancorare.

În continuare voi prezenta toate legendele şi istorioarele legate de Cruce Albă pe care am reuşit să le găsesc până în prezent şi să le adun împreună în paginile acestei cărţi. Sunt convins că există mai multe istorioare care aşteaptă să fie găsite şi publicate.

Legende, istorioare și povestiri

1

Se spune că ar fi fost doi cavaleri, foarte buni prieteni şi tovarăşi de arme, care la un moment dat ajung pe frumoasa vale a Cernei. Aici întâlnesc o frumoasă şi gingaşă prinţesă. Fatalmente amândoi prietenii se îndrăgostesc de ea. La fel şi prinţesei îi plăcea de cei doi cavaleri, pentru că amândoi sunt tineri şi frumoşi, era o încântare să-i priveşti. Care din ei să se căsătorească cu prinţesa ? Pentru acesta pun la punct un concurs, în urma căruia cel care îl v-a câştigă se va căsători cu prinţesa. Astfel au stabilit că cel care va ajunge primul pe o anumită stâncă, să sune din corn. Concursul urma să aibă loc în ziua următoare, dis de dimineaţă.

În dimineaţa concursului, amândoi cavaleri au plecat călare prin pădure, pe povârnişul muntelui spre stânca respectivă. Unul din cavaleri fiind mai dibaci, reuşeşte să ajungă primul pe acea stâncă, apoi sună din corn. Dar din cauza ecoului produs, calul se sperie şi cade în prăpastie împreună cu călăreţ cu tot.

Al doilea cavaler ajunge şi el pe stânca respectivă, dar nu mai sună din corn, taie un mesteacăn din apropiere şi face o cruce din acesta. Crucea o pune pe stânca de unde a căzut celălalt cavaler, bunul lui prieten şi tovarăş de aventuri.

Şi acum se văd pe alocuri mesteceni tineri pe povârnişul muntelui. Această cruce a fost pusă pentru aducerea unui omagiu prietenului pierdut. Al doilea cavaler coboară de pe munte şi apoi se căsătoreşte cu prinţesa.

Sursa: *Autorul care a auzit-o de la Mircea Iliescu, fost bibliotecar la Biblioteca orăşenească din Băile Herculane*

2

Se spune că într-o zi, în staţiunea de pe Cerna au venit de departe la băi, o familie înstărită, împreună cu copii lor. Una dintre fete era de o frumuseţe răpitoare, după ea întorceau capetele toţi tinerii ofiţeri din garnizoana din staţiune, dar nu numai ei, ci şi ceilalţi bărbaţi erau fermecaţi de frumuseţea şi graţia copilei.

Doi dintre tinerii ofiţeri, buni prieteni au ajuns să fie mai tot timpul în preajma copilei. Fetei îi plăcea de amândoi. La fel şi părinţi fetei erau încântaţi de prestanţa celor doi ofiţeri. Cei doi pun la punct un concurs. Care ajunge primul la o anumită stâncă va trage un foc de armă. Acesta va cere mâna fetei de la părinţii acesteia. Vine şi ziua concursului, cei doi au plecat călare pe povârnişul muntelui prin pădure. Unul din ofiţeri reuşeşte să ajungă pe stânca cu pricina, trage un foc de armă, dar din cauza ecoului produs de armă, calul se sperie şi-l aruncă pe călăreţ din şa, apoi cade şi acesta în prăpastie.

Celălalt ofiţer ajunge şi el în acel loc. Nu mai trage cu arma. Taie un mesteacăn de pe povârnişul muntelui, din care face o cruce şi o pune în locul unde a avut loc tragedia, apoi coboară în staţiune. Se căsătoreşte cu tânăra copilă, după care se mută înaltă garnizoană. Crucea cea albă de mesteacăn, a rămas în amintirea prietenului pierdut.

Sursa: *Autorul care a auzit-o de la Mircea Iliescu, fost bibliotecar la Biblioteca orăşenească din Băile Herculane;*

3

Se spune că într-o zi de vară, în staţiunea de pe Valea Cernei au ajuns doi tineri aventurieri, chipeşi şi bogaţi. Au venit să caute aventura şi să se distreze. Aici întâlnesc o tânără fată, care şi-a însoţit părinţii în staţiunea de pe Valea Cernei. Cei doi tineri au fost pur şi simplu fermecaţi de frumuseţea şi graţia tinerei. Fiecare în parte încerca, prin toate mijloacele să o cucerească. Dar fără succes. Fetei îi plăcea de amândoi şi nu se putea decide. Astfel, ea propune un concurs în urma căruia, cel care va câştiga, se va căsători cu ea. Toţi sunt de acord cu acest mod de rezolvare a situaţiei.

Tânăra propune că, cel care va ajunge primul pe stânca arătată de ea, va trage în aer un foc de armă. Vine şi ziua concursului. Cei doi tineri pornesc călare prin pădure pe povârnişul muntelui. Unul reuşeşte să ajungă pe stânca indicată, de unde trage un foc de armă în aer. Calul se sperie din cauza ecoului produs de armă, cade împreună cu călăreţ cu tot în prăpastie. Al doilea tânăr ajunge pe stâncă, dar nu mai trage cu arma şi îndurerat de moartea tovarăşului său coboară în staţiune.

Finalul acestei legende are trei variante. În prima variantă, cei doi se căsătoresc. În a doua variantă se spune că tânăra a refuzat căsătoria cu al doilea tânăr, spunând că tot concursul nu a fost decât un joc, iar ea nu are nici o intenţie să se căsătorească acum. Iar ultima variantă spune că al doilea tânăr foarte îndurerat de pierderea prietenului şi tovarăşului său, pleacă din staţiune fără să-l mai intereseze tânăra sau altceva. Plăteşte nişte localnici să facă o cruce în locul în care a avut loc tragedia şi care rămâne în memoria tovarăşului pierdut.

Sursa: *Autorul care a auzit-o de la Mircea Iliescu, fost bibliotecar la Biblioteca orăşenească din Băile Herculane;*

4

Într-o vară, în parcul din staţiunea de pe Cerna, se întâlnesc doi tineri. Cei doi şi-au însoţit părinţi în staţiune, aceştia venind la tratament. Între cei doi se leagă o frumoasă poveste de dragoste. Dar acest lucru, nu era pe placul părinţilor celor doi, care aveau alte planuri cu cei tineri.

Disperaţi cei doi decid să fugă peste munţi în Regatul României, unde să înceapă o nouă viaţă împreună. Tânărul se interesează ce poteci poate folosi ca să traverseze munţii. Astfel află că sunt doua potecii, o potecă mai uşoară şi alta mai greoaie. Decid să fugă pe poteca mai uşoară, care este pe firul unei văi. Dar de acest lucru află ambele familii, care au plecat în urmărirea lor. Atunci cei doi, schimbă în ultimul moment planul şi pornesc pe poteca care trece pe sub actuala cruce, dar părinţii î-şi dau seama de acest lucru şi au pornit în urmărirea lor. În locul unde este actualmente crucea, cei doi tineri sunt ajunşi din urmă de părinţi. Tinerii, dându-şi seama că nu mai pot scăpa de urmăritori, se îmbrăţişează şi se sărută. Astfel îmbrăţişaţi se aruncă în gol, spre disperarea şi stupefacţia familiilor lor. Părinţi decid să monteze o cruce mare din mesteacăn, care să comemoreze locul unde şi-au găsit sfârşitul cei doi tineri îndrăgostiţi.

Sursa: *Autorul - care a auzit-o de la ing. geolog Mihai Conovici în vara anului 1987;*

5

Se spune că într-o zi de vară, în staţiunea de pe Cerna a venit o tânără frumoasă şi bogată pe nume Ghizela. Aici, într-una din zile întâlneşte un tânăr cioban, voinic şi cu o alură impunătoare şi foarte frumos la chip şi trup. Tinerei Ghizela îi făcea mare plăcere să fie în preajma tânărului cioban, care încearcă să-i facă pe plac tinerei şi să o încânte cu poveştile lui sau cu doinele cântate din fluier sau frunză. Între cei doi se leagă o frumoasă poveste de dragoste. Tatăl fetei se opune ferm acestei legături. Disperat, tânărul cioban i-a decizia de a se sinucide, nesuportând ideea despărţiri de fiinţa iubită. Merge pe munte, şi de pe o stâncă se aruncă în gol. Aici prietenii ciobanului au construit o cruce mare de mesteacăn, aceasta fiind Crucea Albă.

Tânăra Ghizela foarte îndurerată de pierderea iubitului, deşi păzită strict de tatăl ei, reuşeşte să iasă din casă şi mergând în susul Cernei, de pe o stâncă se aruncă în albia Râului Cerna. Aici tatăl Ghizelei, îndurerat pune să fie montată o cruce şi anume Crucea Ghizelei.

Sursa: *Asist. Med. Pervulescu Trifu (Titu). Şef de bază de tratament în Băile Herculane. Legenda o ştie de la tatăl lui;*

6

În staţiune vine o tânără pe nume Ghizela, care făcea parte dintr-o familie înstărită, de origine din Italia, stabilită în Iaşi. Această tânără se îndrăgosteşte de fiul unui cioban. Ea vine câţiva ani la rând în staţiune pentru acesta, apoi se hotărăşte să rămână definitiv aici împreună cu iubitul ei. Din dragostea lor se naşte un copil. Familia ei, văzând că nu se mai întoarce acasă, vine după ea.

Cei doi tineri fug din staţiune noaptea, spre stâna fiului de cioban, urmăriţi de membri familiei fetei. Datorită situaţiei disperate în care se găseau şi în încercarea de a scăpa de urmăritori, la un moment dat tânărul apucă pe drumul care urcă spre munte, crezând că iubita sa este în spatele lui. Ajunge pe munte şi observă că nu mai este urmărit de nimeni, dar constata că nici Ghizela nu este cu el. Cuprins de disperare şi plângând coboară în staţiune ca să o caute. Ghizela încercând să scape de urmăritori, a luat-o pe firul apei în sus, unde la un moment dat, a urcat pe o stâncă. Aici din neatenţie alunecă şi scapă copilul din braţe, care cade de pe stâncă. Disperată, tânăra Ghizela se aruncă de pe stâncă şi cade în albia Cernei. La puţin timp ajunge şi tânărul cioban acolo. Când vede că Ghizela şi copilul sunt morţi, se întoarce la stâna lui de pe munte, ajunge deasupra unei stânci, de unde din neatenţie sau din disperare cade în prăpastie şi moare. Prietenii lui au ridicat o cruce albă din mesteacăn pe acea stâncă, aceasta fiind Crucea Albă. Familia Ghizelei a pus o cruce în locul unde aceasta şi-a găsit sfârşitul împreuna cu copilul ei, aceasta fiind Crucea Ghizelei. Ambele cruci au fost îngrijite de ciobanii şi localnicii din zona în memoria iubirii celor doi.

Sursa: *Marinescu Ion, nepotul lui Marinescu Ion din comuna Podeni care a fost birjar în Băile Herculane*

7

La un moment dat în Băile Herculane au venit două contese mai bătrâne însoţite de o nepoată de-a lor mai tânără. Ele se distrau pe seama ofiţerilor din garnizoana din Băile Herculane. La un moment dat se face un pariu pe mâna nepoatei, că niciunul din ofiţeri nu poate să ajungă noaptea, sus pe munte, unde era un pichet de graniţă. Cel care va reuşi va trebui sa tragă un foc de armă pentru a-şi anunţa victoria. Unul dintre ofiţeri, preferatul nepoatei conteselor, ajunge primul sus pe stânci şi bucuros trage un foc de armă. Calul se sperie şi-l aruncă în prăpastie pe călăreţ, apoi cade şi acesta. Tânăra, pune să se ridice o cruce în memoria lui şi răvăşită de pierderea ofiţerului a luat decizia de a nu se mai căsători vreodată. A rămas pentru totdeauna în Băile Herculane. Se pare că a locuit în Vila Conteselor, clădire care se mai găseşte şi astăzi în oraş.

Sursa: *Ion Marinescu din Băile Herculane, nepotul lui Ion Marinescu din comuna Podeni fost birjar în Băile Herculane*

8

Doi ofiţeri, un căpitan şi un colonel, încărtiruiţi în garnizoana din Băile Herculane, din plictiseală, în timpul liber frecventau hanurile şi bodegile din staţiune unde jucau cărţi şi consumau alcool până spre dimineaţă. Într-un local ambii ofiţeri au pus ochi pe jupâniţa care servea acolo şi care era foc de frumoasă. Jupâniţei îi era drag de căpitan, care era un tânăr chipeş, cu mustaţa răsucită. Cei doi ofiţeri au pus la punct un rămăşag: care va ajunge primul pe vârful muntelui, va rămâne cu jupâniţa. Conform rămăşagului, dacă ar fi ajuns primul colonelul ar fi trebuit să tragă un foc de armă, iar căpitanul ar fi tras două focuri.

Jupâniţei fiindu-i drag de căpitan şi voind ca acesta să câştige, i-a împrumutat calul ei, un cal de culoare albă şi de rasă. Cu acest cal primit în dar de la tatăl ei şi de care jupâniţa era foarte ataşată, ea pleca des să se plimbe sau să facă negoţ dincolo de graniţă, în România, calul fiind obişnuit cu muntele.

În ziua rămăşagului, cei doi ofiţeri pleacă spre vârful muntelui. Căpitanul călare pe calul cel alb al jupâniţei ajunge pe poteca de sub stânca unde se află actualmente Crucea Albă. Ajuns la podeţul de sub cruce, constată că se află înaintea colonelului şi a început să chiuie de bucurie şi apoi a tras două focuri de armă, ca să-şi anunţe victoria. Din cauza ecoului produs de armă, calul se sperie şi cade împreună cu călăreţul în prăpastie. Jupâniţa este îndurerată de moartea căpitanului şi a calului său drag, pune să se construiască o cruce din lemn de mesteacăn în memoria căpitanului. A ales lemnul de mesteacăn pentru că acesta este alb ca şi calul său drag. Nu se precizează ce s-a întâmplat cu colonelul.

Sursa: *Ion Marinescu din Băile Herculane, nepotul lui Ion Marinescu din comuna Podeni fost birjar în Băile Herculane*

9

Un ofiţer din regimentul comandat de gen. Ion Dragalina, originar din comuna Podeni (Jud. Mehedinţi) şi care se afla în patrulare pe graniţa dintre Regatul României şi Imperiul Austro-Ungar. El merge în recunoaştere spre Băile Herculane, ajunge pe podeţul de pe vechea potecă care trecea pe sub actuala cruce. Ajuns pe podeţ, acesta se prăbuşeşte împreună cu calul. Unii consideră că contraforţii podeţului au putrezit, alte persoane consideră că aceşti contraforţi au fost tăiaţi de soldaţi imperiali. Crucea ar fi fost pusă de părinţi şi de camarazii soldatului, în memoria acestuia. Mai exista o versiune a acestei istorioare, în care se spune că, ofiţerul român originar din comuna Podeni venea de fapt la Băile Herculane la iubita lui, care locuia şi lucra în staţiune, pentru a-i spune că nu va mai putea veni la ea o perioadă de timp, din cauza războiului care urma să înceapă. Iar soldaţi imperiali, invidioşi au făcut în aşa fel ca el să nu mai ajungă niciodată la iubita lui.

Sursa: *Ion Marinescu din Băile Herculane, nepotul lui Ion Marinescu din comuna Podeni fost birjar în Băile Herculane*

10

"În timpul războiului nostru pentru reîntregire, un ofiţer din regimentul generalului erou Dragalina, fiind în recunoaştere, a pornit din Podeni spre Herculane. Trecând călare peste un pod deasupra prăpastiei, stâlpii de sprijin din lemn care fuseseră retezaţi de duşmani au cedat, iar ofiţerul s-a prăbuşit în hăul prăpastiei. Modestul semn de cinstire şi amintirea fost închinat acestui erou, unul din cei mulţi care şi-au dat viaţa pentru apărarea pământului patriei."

Sursa : *1. Dr. Ilie Cristescu – Tezaurul Cernei – Ed. Sport-Turism Bucureşti 1978, paginile 99-100;*

2. Prof.univ.dr. Ilie Cristescu – Miracolele Cernei – Ed. Hercules Friends Băile Herculane, pagina 172;

3. Prof. univ. dr. Ilie Cristescu – Tărâmul lui Hercules – Ed. Hercules Friends Băile Herculane 2001 pagina 149;

4. Prof. Univ. Dr. Ilie Cristescu – Herculane Mirajul Cernei model turistic – Ed. Tipo Radical Drobeta Turnu Severin 2012 pagina 113;

5. Dr. Ştefan Negrea, Dr. Alexandrina Negrea – Ad aquas herculis sacras – Ed. Timpul Reşiţa 2002, pagina 230;

6. Liviu Groza, Mihail Rădulescu – Legendă şi istorie în Culoarul Timiş - Cerna – Ed. Dacia Europa Nova Lugoj 2004, pagina 67;

7. Ing. G. Cârjan – Interviu în Explosiv de sud-vest pagina 7;

11

"...un baron austriac care, dorind să-şi mărite fata şi având mulţi peţitori, i-a venit ideea de a-i pune la o probă de curaj şi îndemânare.

Tinerii aspiranţi la mâna fetei trebuiau să urce pe Domogled până într-un loc unde era uşor de văzut de jos din staţiune. Unii au renunţat din start, alţii au încercat, dar nu au avut curajul să urce pe poteca îngustă, întorcându-se din drum. Doar un ofiţer din Regimentul de grăniceri a reuşit să urce până sus. De bucurie, locotenentul a tras un foc cu pistolul pentru a fi auzit, calul s-a speriat şi a sărit în prăpastie cu tot cu călăreţ. Impresionaţi de fapta lui de curaj, localnicii au pus aici o cruce în memoria lui."

Sursa: *1. Barbu Gheorghe din Băile Herculane;*

2. Prof. univ. dr. Gheorghe Popovici – Banatul montan Ghid turistic – Ediţia a IV-a - Ed. Tim Reşiţa 2016, pagina 528;

3. Pr. dr. Constantin Cilibia, Costinel-Eugen Cilibia – Băile Herculane – Istorie şi spiritualitate – Ed. Episcopiei Caransebeşului – Caransebeş

12

"Poporul povesteşce că doue femei de graniceri, mergendu cu merinde la barbatii loru, le-ar fi prinsu fora veste la rentornarea loru o tempestate cam pre loculu unde este crucea, si ar fi ninsu neua atâtu de multa in câtu pe sermanele le acoperi si li se sties vieti'a. De aceea s'ar fi pusu crucea acole spre aducerea a minte a celoru doue nenorocite.''

Sursa: *Dr. Alessandru Popoviciu – Băile lui Ercule sau Scaldele de la Meedia – Ed. Albinei Pesta 1872, pagina 96-97;*

13

"…două femei, care mergând cu mâncare, la soţii lor, în exploatarea forestieră din valea Jălărăului, au fost surprinse de viscol, în această zonă. Datorită frigului femeile au îngheţat şi au decedat. Bărbaţii au ridicat crucea in comemorarea lor ."

Sursa: *Ing. G. Cârjan – interviu in Exploziv de sud-vest pag. 7;*

14

„Băieţi resfăţaţi au făcut fără voia mamei lor escursiune în munţi. Ajunşi la o înălţime ameţitoare, printre stânci, unul din copii se rostogoleşte în abis. În semn de aducere aminte înduioşata mamă ridică o cruce în locul de unde a căzut băiatul.''

Sursa: *Dr. G. Vuia – Revista Transilvania Nr.9 septembrie-octombrie 1900*

15

"...nevasta ciobanului ducend mâncare bărbatului, care de mult n'ovezuse, la un loc este atacată de lupi si sfâşiata de fiarele selbatice în faţa bietului cioban, care din vîrful Domogledului nu avu timp de a-i veni în ajutor. Toţi sătenii au ajutat la ridica rea unei cruci imposante la locul pierdărei.

Sursa: *Dr. G. Vuia – Revista Transilvania Nr.9 septembrie-octombrie 1900, pag. 224;*

16

Se zice că în "Sala de argint", la jocurile de noroc, un tânăr ofiţer ar fi pus pariu că va urca cu calul său, până sus pe platoul muntelui.

Dimineaţa, sub privirile celor care ştiau de pariul respectiv, a început ascensiunea tânărului ofiţer. Ajuns aproape sus, calul său a alunecat şi amândoi s-au prăbuşit. Pe locul unde au căzut, camarazii ofiţerului au ridicat crucea de mesteacăn alb pentru aducere aminte.

O variantă a acestei legende este legată de momentul în care ofiţerul ar fi ajuns la locul respectiv, calul s-a speriat la auzul goarnei de la comandamentul grănicerilor şi s-a prabuşit împreună cu stăpânul său ."

Sursa: *Liviu Groza, Mihail Rădulescu – Legendă şi istorie în Culoarul Timiş-Cerna – Ed. Dacia Europa Nova Lugoj 2004, pag.67;*

17

„Se spune că un tânăr nefericit în dragoste s-ar fi aruncat cu tot cu cal în abis.''

Sursa: *Alexandru Savu – Băile Herculane – Oficiul Judeţean de turism Caraş-Severin Reşiţa, 1971*

18

"Se spune că un ofiţer austriac, pentru a câştiga inima şi a dobândi mâna iubitei s-a legat să urce călare până sus pe pintenul stâncos de deasupra băilor. Ajuns aici, calul s-a speriat de o jivină şi a sărit cu călăreţ cu tot în prăpastie. În memoria lui sta această cruce."

Sursa: *Paul Decei – Pe plaiuri şi văi carpatine, Editura Albatros, Bucureşti, 1983*

19

... „Crucea albă'' ridicată de un părinte al cărui fiu s'a prăbuşit de aci, în abisul lacom.

Sursa: *C. Buracu – Băile Herculane (Mehadia) – Ed. Cartea Românească*

20

„…un tânăr pentru a-şi arăta dragostea faţă de iubita lui a hotărât să cucerească muntele Domogled, ce se înalţă impunător asupra staţiunii Băile-Herculane, vrăjit de grandoarea şi spectaculozitatea peisajelor, a păşit în gol şi a îmbrăţişat astfel pentru totdeauna viaţa eternă.''

Sursa: *Panoul montat de Administraţia Parcului Naţional Domogled-Valea Cernei (actualmente demontat);*

21

"...povestea din popor spune că: a fost un prinţ austriac care a vrut să se însoare cu o fată din popor, părinţii nu i-au dat voie, şi pentru asta el s-a suit pe un cal alb şi a urcat până în zona crucii şi s-a aruncat de acolo, iar crucea a fost construită în memoria sa."

Sursa: *http://alpinet.org/main/liste/index_ro_t_a-o-iesire-pe-valea-cernei_id_27099.html ;*

22

"...o fată frumoasă, de familie nobilă, care era curtată de doi pretendenţi şi pentru că nu se putea decide asupra alesului, i-a pus la o întrecere. Cel care ajunge primul la grupul de stânci, călare pe cal va fi fericitul. Tânărul, care a câştigat concursul, când a ajuns la grupul de stânci, de bucurie a tras cu pistolul un foc în sus, calul s-a speriat şi au căzut amândoi in prăpastie. Frumoasa tânără a ridicat în comemorarea lui o cruce de mesteacăn."

Sursa: *Ing. G. Cârjan - Interviu din Explosiv de sud-verst, pag, 7*

23

"Legenda spune că de acolo s-ar fi aruncat în prăpastie un ofițer nefericit în dragoste."

Sursa: Mircea Meilă - Cerna - Editura TIM, Reşiţa, 2009, pag. 83

24

„Se spune că fata unui baron era curtată de mai mulți pretendenți, unul dintre aceştia fiind un tânăr husar îndrăgostit nebuneşte. Voind să dovedească fetei sentimentele sale, a promis să urce cu calul pe munte, un traseu abrupt şi periculos unde doar cei mai curajoşi dintre viteji îndrăzneau să se avânte, iar din vârful stâncii să fluture o batistă albă. Dacă fata îl va alege de bărbat urma să-i răspundă tot cu un fluturat de batistă albă. Epuizat dar fericit, husarul ajunge în vârf, flutură batista dar nu primeşte nici un răspuns. Nefericit, se aruncă în golul prăpastiei cu cal cu tot, murind pentru dragostea ne împărtăşită. Pentru fapta lui curajoasă oamenii locului au ridicat o cruce albă pe care au pus-o acolo în memoria husarului îndrăgostit.''

Sursa: Ileana Nielsen – Valea Cernei şi Băile Herculane – adevăr istoric şi legendă, pagina 8.

Crucea Alba, de-a lungul anilor

Crucea Albă în perioada austriacă , aproximativ anul 1905

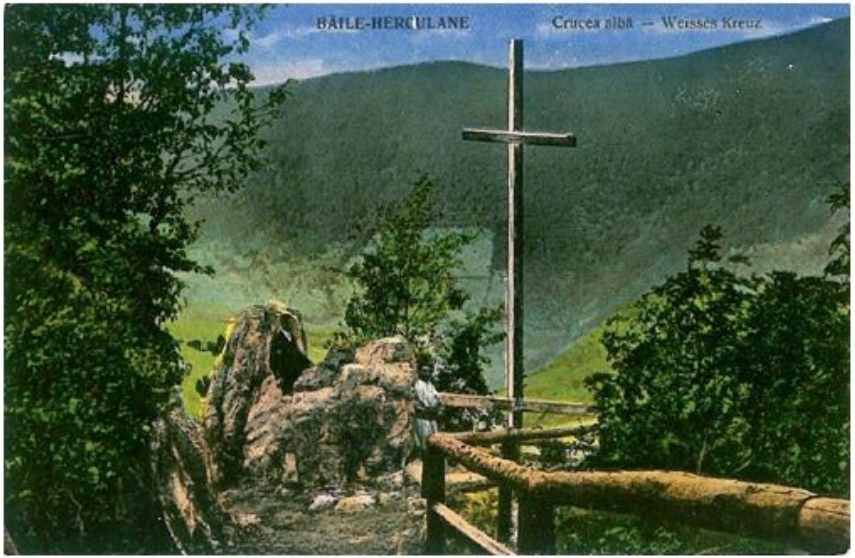

Crucea Albă în Perioada interbelică aproximativ anul 1930

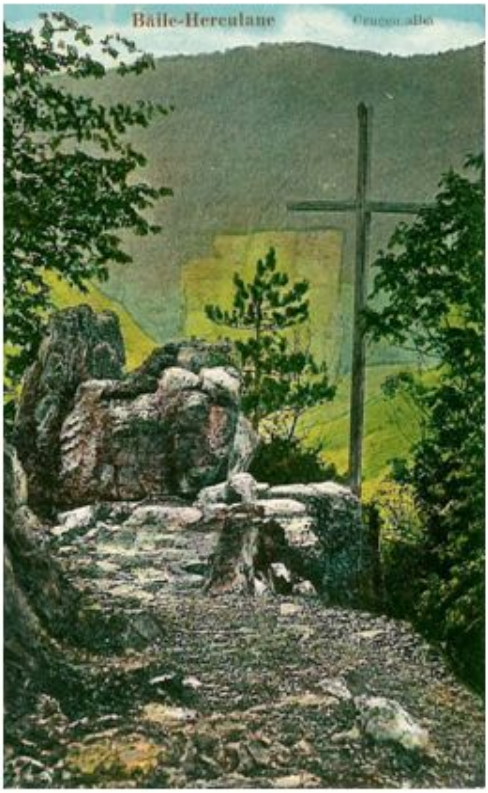

Crucea Albă în perioada interbelică aproximativ anul 1935

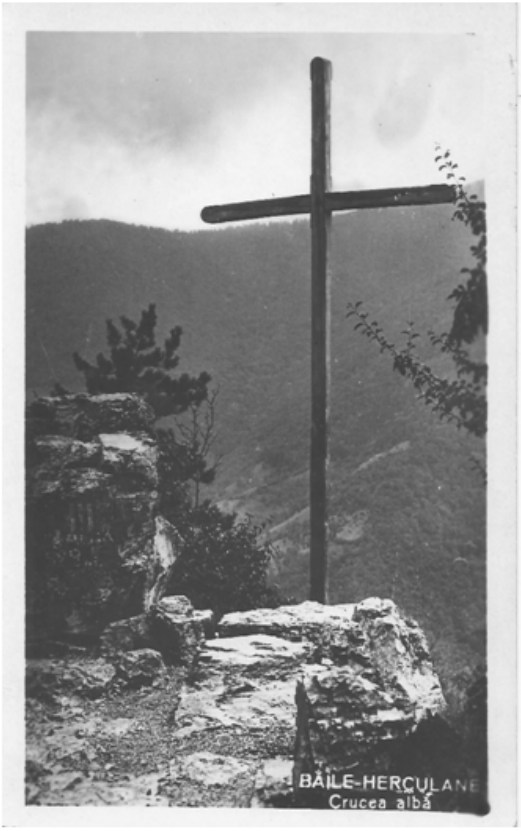

Crucea Albă în perioada interbelică aproximativ anul 1940

Vederi din anii 1960 de la Crucea Albă , cu și fără cruce .

Traseul turistic spre Crucea Albă

Crucea Albă este situată pe versantul vestic al Muntelui Domogled, la o altitudine de 529 m, în perimetrul Parcului Naţional Domogled-Valea Cernei şi este unul dintre cele mai cunoscute obiective turistice din zona Băilor Herculane.

Din Băile Herculane, din zonal izvorului Domogled (izvorul de apă plată) deplasarea se face pe Str. Domogled, apoi se urcă câteva trepte din beton până se ajunge în şoseaua care urcă din oraş spre drumul naţional 67D, se mai merge câţiva zeci de metri şi se ajunge la intersecţia cu drumul naţional. De aici începem se urcă panta (pe drumul naţional) câţiva zeci de metri, până în locul unde este intrarea în traseul turistic. Aici se află mai multe indicatoare şi un panou turistic montate de Administraţia Parcului Naţional Domogled-Valea Cernei. Poteca care urcă spre Crucea Albă, este comună pentru mai multe trasee turistice, acestea sunt: bandă galbenă, cruce albastră, triunghi albastru.

De aici poteca urcă în serpentine scurte şi panta lină. După câteva minute se ajunge la un foişor de lemn de culoare albastră. De aici poteca continuă în serpentine mai scurte la început, cu panta mai lină. Cu cât se urcă mai sus, serpentinele sunt mai lungi şi panta este mai abruptă. La un moment dat poteca ajunge deasupra prăpastiei, fiind amenajată direct pe buza abruptului, pe o bârnă. De aici se poate observa panorama ce se arată privitorului, asupra staţiuni şi o bună porţiune din Valea Cernei, culmea Munţilor Cernei cu vârful Arjana. Poteca continuă până se ajunge la o stâncă unde pe partea dreaptă este montat un cablu de oţel, fixat în perete pentru a ajuta călătorul să urce mai uşor. Imediat se ajunge la Crucea Albă. De aici poteca continuă spre: Vf. Şuşcu - 1192 m. alt (triunghi albastru), Izv. Jelărău, Poiana Muşuroaie (cruce albastră), Peştera lui Şerban, Vf. Domogledul

Mic - 1099 m. alt., Vf. Domogledul Mare – 1105m. alt (bandă galbenă).

Traseul are un grad de dificultate medie. Timpul necesar de a ajunge la Crucea Albă este de aproximativ 45 minute. Este necesar un minim de echipament adecvat potecilor de munte: bocanci, îmbrăcăminte adecvată, beţe de trekking.

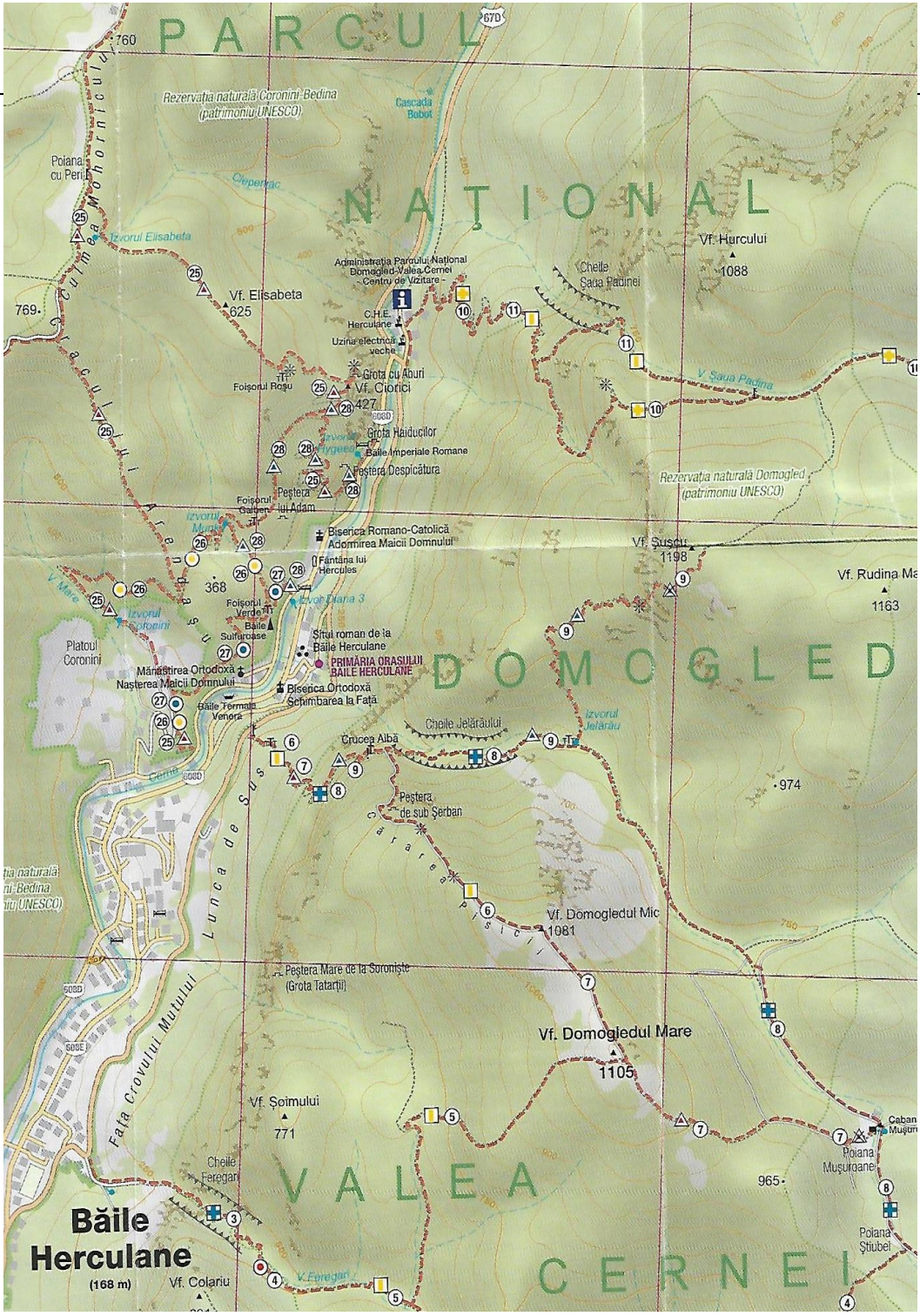
PARCUL
NAȚIONAL
DOMOGLED
VALEA CERNEI
Rezervația naturală Coronini-Bedina (patrimoniu UNESCO)
Cascada Babot
Poiana cu Peri
Cleperiac
Izvorul Elisabeta
Vf. Elisabeta
625
Administrația Parcului Național Domogled-Valea Cernei - Centru de Vizitare -
C.H.E. Herculane
Uzina electrică veche
Foișorul Roșu
Grota cu Aburi
Vf. Ciorici
427
Grota Haiducilor
Băile Imperiale Romane
Peștera Despicătura
Peștera
Foișorul Gaiberu lui Adam
Izvorul Murgeș
Biserica Romano-Catolică Adormirea Maicii Domnului
Fântâna lui Hercules
368
Izvor Diana 3
Foișorul Verde
Băile Sulfuroase
Izvorul Coroninii
Platoul Coroninii
Situl roman de la Băile Herculane
PRIMĂRIA ORAȘULUI BAILE HERCULANE
Mănăstirea Ortodoxă Nașterea Maicii Domnului
Biserica Ortodoxă Schimbarea la Față
Băile Termale Venera
Cheile Jelărăului
Izvorul Jelărău
Crucea Albă
Peștera de sub Șerban
Vf. Domogledul Mic
1081
974
Peștera Mare de la Soroniște (Grota Tatarții)
Vf. Domogledul Mare
1105
Vf. Șoimului
771
Cheile Feregan
Poiana Mușuroane
Poiana Știubei
965
Băile Herculane
(168 m)
Vf. Colariu
Vf. Hurcului
1088
Cheile Șaua Padinei
Vf. Șușcu
1198
Vf. Rudina Mă
1163
Rezervația naturală Domogled (patrimoniu UNESCO)
Valea Mare
Valea Cornului
Valea Mureș
Luncă de Sus
Fața Crovului Mutului
Culmea Muntelui
Valea Mușuroanei
Valea Pisicii
V. Șaua Padina
V. Feregan
67D
60BD
60BE

Extras din Hartă de drumeţie Hiking Map - MN 14
Munţii Cernei - Mehedinţi

Bibliografie

Cărţi :

1. Dorin Bălteanu – Herculane – Arc peste timp Vol.2 - Ed. Info - Craiova 2011;

2. Preot Coriolan Buracu – Băile Herculane (Mehadia) – Editura Cartea Românească 1920;

3. Paul Cernovodeanu şi alţi – Călători străini despre Ţările Române în secolul al XIX-lea – Seria nouă Volumul III (1831-1840) – Editura Academiei Române – Bucureşti 2006;

4. Paul Cernovodeanu şi alţi – Călători străini despre Ţările Române în secolul al XIX-lea – Seria nouă Volumul IV (1841-1846) – Editura Academiei Române – Bucureşti 2007;

5. Pr. dr. Constantin Cilibia, Costinel-Eugen Cilibia – Băile Herculane – Istorie şi spiritualitate – Ed. Episcopiei Caransebeşului – Caransebeş;

6. I. Codru Drăgusanu – Peregrinul Transilvan (1835-1848) – Ed. Sport-Turism Bucureşti 1980;

7. Ion Conea – Un prinţ prin ţara lui – Ed. Scrisul Românesc Craiova 1940;

8. Dr. Ilie Cristescu - Tezaurul Cernei – Editura Sport-Turism – Bucureşti 1978;

9. Prof. univ. dr. Ilie Cristescu – Miracolele Cernei Herculane model turistic – Editura Hercules Friends - Băile Herculane 1996;

10. Prof. univ. dr. Ilie Cristescu - Tărâmul lui Hercules - Herculane intre legendă si adevăr Patrimoniu turistic - Editura Hercules Friends – Băile Herculane 2001;

11. Prof.univ. dr. Ilie Cristescu – Herculane mirajul Cernei – Ed. Tipo Radical Drobeta Turnu Severin 2012;

12. Paul Decei – Peplaiuri şi văi carpatine – Ed. Albatros Bucureşti 1983;

13. Iancu Gogâltan, Doina Gogâltan – Băile Herculane Mic îndreptar turistic – Editura Sport-Turism – Bucureşti 1980;

14. Liviu Groza, Mihail Rădulescu – Legendă şi istorie în Culoarul Timiş-Cerna – Ed. Dacia Europa Nova Lugoj 2004;

15. Mircea Meilă – Cerna – Ed. Tim Reşiţa 2009;

16. Enache Nedela, Mihai Florea – Iorgovan - Mit – Legenda – Balada – Casa editorială "Cuget, Simţire şi Credinţă" – Bucureşti 1995;

17. Ştefan Negrea, Dr. Alexandrina Negrea – Ad Aquas Herculi Sacras – Editura Timpul – Reşiţa 2002;

18. Ing. Ion Păsărică – Frumuseţile naturale ale Banatului cu localităţile climatice balneare şi Cataractele Dunării – Ed. Monitorul Oficial şi Imprimeriile statului Bucureşti 1936;

19. Prof.univ.dr. Gheorghe Popovici – Banatul montan – Ghid turistic – Ed. Tim Reşiţa 2016;

20. Dr. Alessandru Popoviciu – Băile lui Ercule sau Scaldele de la Media – Pesta 1872;

21. Alexandru Savu – Băile Herculane – Oficiul Judeţean de turism Caraş-Severin – Reşiţa 1971;

22. Dr. D. Tănăsescu – Noţiuni informative despre Băile Herculane - Bucureşti 1935;

23. Ileana Nielsen – Valea Cernei şi Băile Herculane – adevăr istoric şi legendă 2011 , pagina 8;

Articole din diverse publicaţi :

1. Transilvania Nr.9 – septembrie-octombrie1900 - Dr. G. Vuia – Din trecutul Băilor Herculane (Mehadia).

2. Tribuna Nr. 98/16 mai 1908 pag.4 – Excursiune a tinerilor de la Institutul Ped.-Teologic din Arad.

3. Exploziv de sud-vest pag.6-7 – Interviu cu Ing.G. Cârjan.

4. Natura Nr.6 /iunie 1942 pag.215-218 – Mircea D. Ilie – Însemnările naturaliste ale unui călător român I.Codru-Drăguşeanu.

5. Cultura Poporului – Nr.72 /10 august 1924 pag. 6 – Gh.I. Chiţibură – Călătorie Prin Banat.

6. Banatul montan – septembrie 2005 pag. 5-6 - Col. (r) Liviu Groza - Legendă şi istorie în Culoarul Timiş-Cerna.

Internet

1.http://www.muntiimehedinti.ro/turism/trasee-montane-detaliate/domogled.html

2.http://www.tripbooking.ro/obiective-turistice/romania/obiective-turistice-baile-herculane/crucea-alba/

3.http://alpinet.org/main/liste/index_ro_t_a-o-iesire-pe-valea-cernei_id_27099.html

4.http://romania-obiectiveturistice.blogspot.ro/2011/01/crucea-albapestera-de-sub-pietrele-lui.html

5.http://www.turistinfo.ro/baile_herculane/obiectiv-turistic-crucea_alba-i144.html

6.http://domogled-cerna.ro/legende.html

7.http://ecofuntravel.weebly.com/legende.html

8.http://www.hailabord.ro/2011/09/iubire-sau-tradare-la-crucea-alba.html

9.http://greenly.ro/arii-protejate/poveste-de-iubire-partea-a-iii-

10.http://www.plaiurimioritice.ro/tag/crucea-alba/

11.http://www.herculane.org/index.php/Obiective

12.http://www.romania-redescoperita.ro/index.php/component/k2/item/815-domogled

13.http://romania-obiectiveturistice.blogspot.ro/2011/01/crucea-albapestera-de-sub-pietrele-lui.html

14. http://www.carpati-valea-cernei.com/42445.html

Vederi

1. Vederi din perioada austriacă a staţiuni, din colecţia mea personală.

2. Vederi din perioada interbelică a staţiuni, din colecţia mea personală.

3. Vederi din perioada comunistă a staţiuni, din colecţia mea personală.

4. Vederi din perioada austriacă a staţiuni, din colecţia lui Ernest Tauber din Băile Herculane.

5. Vederi din perioada interbelică a staţiuni, din colecţia lui Ernest Tauber din BăileHerculane.

Fotografii

Fotografii din arhiva foto personală realizate: de tatăl meu în 1973; de un prieten al tatălui meu în anii 1980-1983 şi de mine.

Surse pentru istorioarele care circulau pe cale orală

1. Sursa primară pentru legendele 1-3 - Autorul de la Mircea Iliescu fost bibliotecar in Băile Herculane.

2. Sursa primară pentru legenda 4 - Autorul de la un geolog care a lucrat in zona Băile Herculane.

3. Sursa primară pentru legenda 5 - Asist. Med. Pervulescu Trifu (Titu) din Băile Herculane de la tatăl lui.

4. Sursa primara pentru legendele 6,7,8,9 - Ion Marinescu din Băile Herculane, de la bunicul lui Ion Marinescu din comuna Podeni (Jud. Mehedinţi), fost birjar in Băile Herculane.

5. Sursa primară pentru legenda 11 - Barbu Gheorghe

CUPRINS

Prefaţă	7
Din partea autorului	13
Din istoria locurilor	17
Legende, istorioare şi povestiri	39
Crucea Alba, de-a lungul anilor	65
Traseul turistic spre Crucea Albă	77
Bibliografie	81

Volum recomandat
de
ASOCIAŢIA
CULTURAL-EDUCAŢIONALĂ ŞTEF
Preşedinte - Ştefania Adela NEDELCU

Tel: 0744 495 186